

Vil ministeren oplyse, om der er noget historisk fortilfælde, hvor man har startet en ny privat eller offentlig videregående uddannelsesinstitution uden velargumenteret bud på den organisatoriske opbygning og ledelsesstruktur, økonomi, budget, udbyggede og detaljerede fagplaner og tydelig lokalpolitisk forankring?

Uddannelses- og Forskningsministeriet har ikke kendskab til, at der på det videregående uddannelsesområde tidligere er etableret nye private uddannelsesinstitutioner ved lov. Der er ikke tradition for at etablere nye offentlige videregående uddannelsesinstitutioner uden et grundigt forarbejde.

Der har dog gennem tiden været private uddannelser udbudt af private institutioner, som har fået tilskud til uddannelsesdriften. Dette har bygget på traditionen om frie skoler/seminarer, som har henhørt under Undervisningsministeriets område.

Således har bl.a. Den frie Lærerskole i Ollerup, Det Nødvendige Seminarium i Tvind og Kaospiloterne i Aarhus modtaget statsstøtte. I 1980 vedtog Folketinget en lov (lov nr. 165 af 6. maj 1980) om statsstøtte til Den Frie Lærerskole og Det Nødvendige Seminarium. Da loven om statsstøtte til Den Frie Lærerskole og Det Nødvendige Seminarium blev vedtaget, var der dog ikke tale om, at Folketinget dermed etablerede to nye private institutioner, idet Den Frie Lærerskole blev oprettet i 1949 af folk fra de frie skoleforeninger og Det Nødvendige Seminarium i 1972 i tilknytning til Tvind.

Tilsvarende blev Kaospiloterne som bekendt grundlagt af spørgeren selv i 1991, mens det først var efter en evaluering i 1997-1998 bestilt af Undervisningsministeriet, at der var tilvejebragt et grundlag for politisk stillingtagen til, om uddannelsen skulle have tilskud ud over en forudgående treårig forsøgsperiode.

Vil ministeren oplyse, hvad de normale faglige kvalitetskrav og politiske beslutningsprocesser er, når der etableres nye uddannelsesinstitutioner og uddannelsesprogrammer i Danmark?

Der findes ikke et system i Danmark, hvor private uddannelsesinstitutioner og private uddannelser på videregående niveau er omfattet af central regulering, akkreditering og tilsyn. Derfor foreligger der ikke en procedure for håndteringen af en sådan situation. På den måde adskiller det videregående uddannelsesområde sig fra grundskoleområdet, hvor der er en lang tradition for frie og private skoler ved siden af folkeskolen.

I forlængelse heraf har ministeren heller ingen generel tilsynsforpligtigelse med de private udbud. Det er dog ekspliciteret i lov om professionshøjskoler for videregående uddannelse, at ministerens tilsynsforpligtigelse også gælder Den Frie Lærerskole i Ollerup, selvom institutionen kun er omfattet af et mindre antal af lovens bestemmelser.

Ved etablering af nye uddannelser skal de eksisterende videregående institutioner søge om prækvalifikation før udbud af nye videregående uddannelser. Prækvalifikationen er overordnet set en vurdering af, om den nye uddannelse eller det nye udbud er samfundsøkonomisk og uddannelsespolitisk hensigtsmæssigt og i øvrigt opfylder lovgivningen. Det rådgivende udvalg for vurdering af udbud af videregående uddannelser (RUVU) foretager en særskilt vurdering af, om en uddannelse bidrager til at dække et kompetencebehov i det danske samfund. Det betyder, at uddannelsesinstitutionerne i ansøgningen skal dokumentere eller sandsynliggøre, at der er et behov for uddannelsen i det danske samfund, som ikke i tilstrækkeligt omfang opfyldes af de eksisterende uddannelser. Ansøgningen skal blandt andet forholde sig til, hvilke konsekvenser det nye udbudssted kan forventes at have for andre

udbud af beslægtede uddannelser, der f.eks. kan forventes at have beslægtet rekrutteringsgrundlag eller behov for samme type praktikvirksomheder. På baggrund af vurderingen træffer uddannelses- og forskningsministeren afgørelse om godkendelse eller afslag på ansøgningen.

Vil ministeren i forlængelse af spørgsmål 2 og 3 oplyse, hvordan beslutningsgrundlaget og beslutningsprocessen adskiller sig i den konkrete sag om den nye private læreruddannelse fra enten historiske fortilfælde, eksempelvis den fri læreruddannelse i Ollerup, eller etableringen af nye offentlige videregående uddannelsesinstitutioner?

Nærværende beslutningsforslag adskiller sig fra lovgivningsprocessen i 1980 vedrørende Den Frie Lærerskole og Det Nødvendige Seminarium på flere punkter. Først og fremmest var der i 1980 tale om to etablerede institutioner med velkendte placeringer og uddannelser, som var blevet udviklet over en årrække. Eksempelvis havde staten i perioden 1972-1980 ydet støtte til to fireårige uddannelsesforsøg på Det Nødvendige Seminarium

Det fremgik således af § 1 i loven, at støtten til de to institutioner blev ydet under betingelse af:

1. At institutionen er en selvejende institution, hvis vedtægter er godkendt af undervisningsministeren
2. At institutionens virksomhed foregår inden for en ramme, der er fastlagt af undervisningsministeren efter forhandling med institutionen
3. At institutionens leder er godkendt af undervisningsministeren.

Vil ministeren oplyse, hvordan den nye private læreruddannelse juridisk skal organiseres, dvs. om det er en selvejende institution, en fond eller noget helt tredje? Vil ministeren supplerende oplyse, hvem der skal sidde i bestyrelsen og hvilke medarbejderprofiler man forventer at skulle ansætte?

Det fremgår af beslutningsforslagets overskrift, at der er tale om en privat uddannelsesinstitution. Der fremgår ikke yderligere detaljer, herunder om "Den frie læreruddannelse" skal være en selvejende institution ligesom Den Frie Lærerskole i Ollerup.

Det fremgår heller ikke, hvordan institutionen skal ledes, herunder hvordan en eventuel bestyrelse skal sammensættes, og om der eksempelvis skal være medlemmer udpeget af regionsrådet og kommunalbestyrelserne i regionen samt være flertal af udefrakommende medlemmer. Den Frie Lærerskole i Ollerup ledes af tillidsmandskredsen, styrelsen og forstanderen, jf. skolens fundats.

Det fremgår ikke af beslutningsforslaget, hvilke medarbejderprofiler man forventer at ansætte, herunder hvilke krav der skal stilles til underviserkompetencer.

Vil ministeren oplyse, hvordan den private læreruddannelse bliver evalueret, hvis den bliver etableret? Vil ministeren endvidere oplyse, om der med etableringen vil være tale om en forsøgsperiode eller om der er tale om en statsgodkendelse fra dag et?

Uddannelses- og forskningsministeren har generelt ikke en tilsynsforpligtelse med private uddannelsesinstitutioner på det videregående uddannelsesområde. Det må dog forudsættes, at institutionen "Den frie læreruddannelse" skal være omfattet af ministerens tilsynsforpligtelse i samme

omfang som Den Frie Lærerskole i Ollerup, idet beslutningsforslaget foreskriver, at der etableres et tilsvarende grundlag. Det indebærer dog ikke regulering eller evaluering af skolens uddannelser

Beslutningsforslaget indeholder ikke forslag om en forsøgsperiode. Der vil derfor være tale om en permanent etablering af institutionen "Den frie læreruddannelse" samt om permanent statsstøtte til institutionen. Folketinget kan dog beslutte at ophøre med at give statsstøtte til institutionen på samme måde, som det var tilfældet med Det Nødvendige Seminarium i 1988 - altså med en lovændring.

Der er opstået usikkerhed om, hvor den nye private læreruddannelse fysisk skal have adresse. Oprindelige var der nævnt Herning, senere Vejle og senest Sjælland. Vil ministeren oplyse, hvem der træffer den endelige beslutning om placering? Og vil ministeren samtidig oplyse, hvad der er udslagsgivende for, hvor uddannelsen skal have adresse, herunder om det er faglige argumenter, studentergrundlag eller lokalpolitiske interesser?

Jeg kan (...) ikke give et præcist svar på, hvordan der træffes beslutning om placering, og hvad der vil være udslagsgivende i den forbindelse.

På baggrund af forslagsstillernes tilkendegivelser ved 1. behandlingen af beslutningsforslaget i Folketinget er det min forventning, at der bliver tale om en form for udbudsproces, hvor lokale initiativtagere kan stille forslag om at etablere institutionen "Den frie læreruddannelse".

Jeg vil tillade mig at gå ud fra, at der i bedømmelsen af indkomne forslag - hvis der kommer mere end ét - både bliver tale om faglige og regionale hensyn ud over de allerede nævnte. Det fremgik således af 1. behandlingen af beslutningsforslaget, at Radikale Venstres ordfører ønsker en placering, hvor der lokalt er opbakning til etablering af institutionen, samt at der ikke kan blive tale om en placering i Herning. Dette har ellers været nævnt som det mest oplagte sted af initiativtagerne.

Vil ministeren oplyse, om det er muligt at få et mere konkret overblik over, hvad den nye private læreruddannelse tilbyder af fag, som de studerende ikke allerede kan få på et af de nuværende seminarier?

Beslutningsforslaget indeholder ikke oplysninger om, hvilke fag den nye private læreruddannelse vil tilbyde. Derfor er det vanskeligt at give det ønskede overblik over forskellene mellem den nye læreruddannelse og den eksisterende læreruddannelse udbudt af professionshøjskolerne. Det har dog været nævnt i pressen, at den private læreruddannelse blandt andet vil indeholde stemmetræning.

Vil ministeren oplyse, om der allerede nu er en tids- og handlingsplan for, hvordan den private læreruddannelse kan etableres, hvis beslutningen om at starte uddannelsen bliver vedtaget ved afstemningen i Folketingssalen?

Beslutningsforslaget indeholder ikke en tids- og handlingsplan for etableringen af institutionen "Den frie læreruddannelse". Venstres ordfører har udtalt, at han forventer det første optag af studerende i sommeren 2023. Det er min forventning, at der inden etableringen af institutionen "Den frie læreruddannelse" vil være behov for at afklare en række forhold som forudsætning for, at der kan udarbejdes lovforslag. Jeg forventer, at forslagsstillerne – og evt. andre lokale initiativtagere i tilfælde af en åben udbudsproces – først udarbejder en beskrivelse af den nye private læreruddannelse, herunder af

uddannelsens formål, indhold og varighed, struktur og tilrettelæggelse, udbud af undervisningsfag og andre fag, praktik mv.

Endelig vil der være en lang række konkrete spørgsmål, som skal afklares, herunder om antal uddannelsespladser, adgangskrav, optagelsesformer, evaluering og kvalitetssikring, eksamens- og prøveformer, krav til underviserkvalifikationer mv. I forhold til den nye private institution "Den frie læreruddannelse", som skal udbyde uddannelsen, er der blandt andet behov for at afklare:

- Proces og kriterier for beslutning om, hvem som får lov at etablere institutionen og dennes placering
- Institutionens juridiske karakter og organisation
- Eventuelle krav til institutionen, herunder om uddannelses- og forskningsministeren skal godkende vedtægten, og om vedtægten skal indeholde krav til bestemmelser om en bestyrelse for skolen, herunder om bestyrelsens sammensætning og funktionsperiode, og om skolens uddannelsesformål, dens kvalitetssikrings- og resultatvurderingspraksis og medarbejderen og studerendes indflydelse, som det er tilfældet for Den Frie Lærerskole i Ollerup
- Om institutionen skal være under statsligt tilsyn, og om der skal være klageadgang i forhold til de afgørelser, som institutionen træffer vedrørende de studerendes forhold
- Størrelsen af det årlige statstilskud til institutionen, herunder om institutionen skal varetage praksisnære og anvendelsesorienterede forsknings- og udviklingsaktiviteter

Vil ministeren oplyse, om der med beslutningen om at starte en ny privat læreruddannelse samtidig skabes præcedens for at etablere tilsvarende private videregående uddannelsesinstitutioner indenfor samme fagområde, eksempelvis indenfor de pædagogiske og sociale uddannelser? Vil ministeren supplerende oplyse, om der er nogle overvejelser omkring denne problemstilling?

Det er min vurdering, at etableringen af institutionen "Den frie læreruddannelse" ved lov i høj grad risikerer at skabe præcedens for, at andre initiativgrupper kan søge at skabe politisk opbakning til økonomisk støtte til parallelle videregående uddannelsesinstitutioner med en særlig profil.

Andre private uddannelsesinstitutioner vil ligeledes kunne påberåbe sig forskelsbehandling, hvis de ikke opnår samme rettigheder, da beslutningsforslaget ikke indeholder beskrivelser af hverken institutionen eller uddannelsen eller opstiller krav og forudsætninger for statens ydelse af tilskud.

Det kan eksempelvis være nye eller eksisterende institutioner med et særligt religiøst eller filosofisk udgangspunkt. Denne præcedens - i fald den bliver skabt - vil betyde et grundlæggende brud med, hvordan vi organiserer, etablerer og placerer videregående uddannelser i Danmark.

Beslutningsforslagets princip om, at institutionen "Den frie læreruddannelse" skal have faste grundtilskud og aktivitetsbestemte tilskud på samme grundlag som de professionshøjskoler, der udbyder læreruddannelsen, kan også forventes at skabe præcedens. Den Frie Lærerskole i Ollerup modtager eksempelvis ikke helt de samme tilskud som professionshøjskolerne, men institutionen har modsat de

offentlige uddannelsesinstitutioner ret til at opkræve betaling for deltagelse i undervisningen mv. af den studerende.

Vil ministeren oplyse, om der er undersøgt, om man ikke kan opnå samme faglige og pædagogiske erfaringer og resultater ved eksempelvis at udpege en, to eller tre af de eksisterende læreruddannelser og gøre dem til forsøgs-seminarier? Vil ministeren endvidere oplyse, om ministeren har kendskab til, om initiativgruppen bag beslutningsforslaget har undersøgt dette, inden man besluttede sig for ønsket om at oprette en ny privat læreruddannelse?

Det er muligt inden for den nuværende lovgivning at lave vidtgående forsøg med læreruddannelsen. Der er således god mulighed for at iværksætte et forsøg med en fri læreruddannelse på en professionshøjskole. Forsøg med etablering af en fri læreruddannelse udbudt af en professionshøjskole er et reelt alternativ til en privat læreruddannelse.

Forsøget kan f.eks. udbydes åbent, hvorefter én eller flere professionshøjskoler kan samarbejde om en forsøgsuddannelse. Professionshøjskolen kan evt. også vælge at samarbejde med eksterne partnere. Den/de valgte professionshøjskole(r) kan gives mulighed for at opnå dispensation fra stort set alle bestemmelser i regelgrundlaget. Dog vil det være fornuftigt fortsat at sikre, at uddannelsen leder frem mod en professionsbachelorgrad og giver adgang til at undervise i folkeskolen.

Det kan indgå i forsøget, at den udbydende professionshøjskole selv udformer de øvrige regler for uddannelsen i en studieordning for en fri læreruddannelse. Uddannelsen er derfor ikke bundet af de nuværende regler, herunder om fordelingen af ECTS-point mellem de grundfaglige elementer, undervisningsfagene, praktikken og bachelorprojektet, grundfaglighedens indhold og tilrettelæggelse, prøver og modulgodkendelser samt målene for de studerendes læringsudbytte.

Når professionshøjskolen har udformet reglerne for en fri læreruddannelse i en studieordning, kan der gives de nødvendige dispensationer fra bestemmelserne. Det vil være relevant at inddrage Børne- og Undervisningsministeriet i processen for at sikre, at dimittenderne fra en fri læreruddannelse kan godkendes som lærere i folkeskolen.

Jeg har ikke kendskab til, at initiativgruppen bag beslutningsforslaget har undersøgt denne mulighed for forsøg med en fri læreruddannelse. Uddannelses- og Forskningsministeriet har ikke modtaget henvendelse herom.